

УДК 37.091.12.011.3-051:6]:37.02:001.895

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-208-157-160

КУДРЯ Оксана Володимирівна –
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри виробничо-інформаційних технологій
та безпеки життєдіяльності
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4602-9883>
e-mail: pnpu174@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЄКТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

У статті актуалізується питання професійної підготовки майбутніх учителів технологій до роботи в умовах Нової української школи, їх готовності до інноваційної педагогічної діяльності.

Акцентовано увагу на тому, що інноваційна діяльність вчителя ґрунтується на його осмисленому відношенні до передового практичного педагогічного досвіду, використанні проектних технологій з метою реалізації педагогічного проєктування, результатом якого є нововведення, що мають позитивний вплив на систему освіти, а привнесені зміни характеризуються як нові чи вдосконалені.

Зауважується, що в умовах сьогодення майбутній учитель технологій, що працюватиме в Новій українській школі, повинен вміти самостійно конструювати навчальний процес, керуватися при цьому здібностями та природними нахилами учнів, здійснювати пошук та використовувати у навчальному процесі ефективні методи і прийоми навчання, інноваційні освітні технології.

Ключові слова: вчитель технологій, нова українська школа, інноваційна педагогічна діяльність, педагогічне проєктування, педагогічний проєкт.

KUDRIA Oksana Volodymyrivna –
candidate of pedagogical sciences, associate professor,
manager of department of production and
information technologies and life safety of
Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4602-9883>
e-mail: pnpu174@gmail.com

PEDAGOGICAL DESIGN AS A COMPONENT OF THE INNOVATIVE PEDAGOGICAL ACTIVITY OF A TECHNOLOGY TEACHER IN THE CONDITIONS OF A NEW UKRAINIAN SCHOOL

The article updates the issue of professional training of future technology teachers to work in the conditions of the New Ukrainian School. Attention is focused on certain provisions of the Concept of the New Ukrainian School related to partnership pedagogy, readiness for innovation, new standards and learning outcomes, school and teacher autonomy, education financing.

It is noted that increasing the effectiveness of the professional training of future teachers is an important modern educational task, since it is the teacher as the bearer of spiritual, intellectual, creative potentials who qualitatively influences the development of a person and society

Emphasis is placed on the importance of their readiness for innovative pedagogical activity. The teacher's innovative activity is based on a meaningful attitude to advanced practical pedagogical experience. Innovative pedagogical activity also includes the use of design technologies in education. An important leading place in the theory and practice of educational activity belongs to pedagogical design.

Necessary in the organization of the educational process at school is the use of design technologies by the teacher in order to implement pedagogical design. The result of pedagogical design is innovations that have a positive effect on the education system, and the introduced changes are characterized as new or improved.

It is noted that in today's conditions, the future technology teacher who will work at the New Ukrainian School must be able to independently design the educational process, be guided by the abilities and natural inclinations of students, search for and use effective methods and techniques of learning, innovative educational technologies in the educational process.

A conclusion was made regarding the need for future technology teachers to have a high level of familiarity with design technology and the basics of pedagogical design, the ability to develop and implement pedagogical projects.

The question of preparing future technology teachers for the use of design technologies in the educational process, in particular related to pedagogical design and creation of pedagogical projects, requires further scientific research. It is planned to develop a number of measures for the development of a creative approach to the design of pedagogical activities in students of education.

Keywords: technology teacher, new Ukrainian school, innovative pedagogical activity, pedagogical design, pedagogical project

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Розвиток освіти за роки незалежності України характеризується новими пріоритетами,

створенням відповідної правової бази, початком практичного реформування освітньої галузі. Кабінетом Міністрів та МОН України було

ухвалено низку законів, постанов, наказів та розпоряджень, спрямованість яких вказувала на поліпшення процесу навчання та виховання учнів в закладах загальної середньої освіти.

Ухвалена у 2016 році Кабінетом Міністрів України Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» висуває нові вимоги до підготовки здобувачів освіти педагогічних вишів, оскільки висококваліфіковані вчителі, що працюватимуть в умовах НУШ, мають демонструвати високий рівень володіння теорією та практикою проєктування, уміти практично втілювати інноваційне навчання учнів, керуючись необхідністю гуманізації навчання та особистісного підходу, усебічного розвитку здібностей учнів, створювати навчально-предметне середовище, яке забезпечуватиме психолого-педагогічний комфорт і сприятиме вияву творчості учнів [6, с. 11].

Процеси, які відбуваються нині у суспільстві, вимагають від сучасних фахівців приймати нестандартні рішення та вміти гнучко діяти в динамічних умовах соціуму. Учитель технологій, що працює в умовах НУШ, повинен вміти самостійно конструювати навчальний процес під здібності і природні нахили учнів, вміти здійснювати пошук та використовувати у навчальному процесі ефективні методи і прийоми навчання, інноваційні освітні технології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Окремі питання підготовки вчителів до реалізації концепції «Нова українська школа» розглядали О. Барановська, П. Басистий, М. Бойко, Ж. Булах, С. Васильєва, В. Вітюк, М. Діденко, О. Вишківська, М. Євтух, О. Карабін, В. Коробов, М. Купажко, Ю. Лимар, В. Паламарчук, О. Петришина, Л. Пшенична, Т. Сорочан, Н. Терентьева, І. Трубавіна, О. Шикиринська.

Специфіка підготовки вчителів-предметників до роботи в Новій українській школі була предметом досліджень багатьох науковців (підготовка вчителів інформатики – Т. Бондаренко, Л. Кулик, музичного мистецтва – Х. Карайван, О. Бухнієва, Л. Ярошевська, іноземних мов – Т. Близнюк, О. Вознюк, О. Гуманкова, С. Деньгаєва, О. Серняк, К. Шапочка, української мови і літератури – Л. Бондаренко, О. Семенов, природничих наук – Н. Граматик та ін.). Щодо технологічної освіти, то науковцями розглянуто ряд питань підготовки майбутніх учителів технологій до роботи в умовах НУШ: А. Андросенко, В. Ковальчук приділили увагу питанням розвитку педагогічної майстерності в структурі сучасних вимог до професійної підготовки майбутніх учителів трудового навчання і технологій, О. Кітова – організаційно-педагогічним умовам модернізації фахової підготовки вчителів трудового навчання, І. Агалець, Д. Лебедев – освітньому середовищу як фактору підготовки майбутнього фахівця

технологічної освіти, В. Стешенко, А. Нестеренко – тренінгу як формі підготовки майбутнього вчителя трудового навчання до реалізації принципів демократичної освіти, М. Діденко – підготовці вчителя в руслі концепції Нової української школи. Потребує аналізу проблематика інновацій в педагогічній діяльності вчителя технологій в умовах НУШ.

Мета статті. Метою статті є аналіз особливостей інноваційної педагогічної діяльності учителів технологій в Новій українській школі.

Методи дослідження. У процесі написання статті були використані теоретичні методи, такі, як аналіз науково-педагогічних джерел, систематизація і узагальнення даних.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У 2016 році Кабінетом Міністрів України була ухвалена Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» [7, с. 2-3]. Акцентуємо увагу на окремих положеннях Концепції Нової української школи, що пов'язані із педагогікою партнерства, готовністю до інновацій, новими стандартами і результатами навчання, автономією школи і вчителя, фінансуванням освіти.

НУШ характеризується дев'ятьма ключовими компонентами, зокрема: новим змістом освіти, що заснований на формуванні компетентностей школярів, пов'язаних із їх майбутньою успішною самореалізацією в суспільстві; умотивованим учителем, що має свободу творчості і розвивається професійно; наскрізним процесом виховання, що спрямований на формування цінностей у підростаючого покоління; автономією школи; педагогікою партнерства; орієнтацією на потреби школярів в освітньому процесі, дитиноцентризмом; новою структурою школи, що дає можливість школярам засвоювати новий зміст і набувати компетентностей для життя; справедливим розподілом публічних коштів, що має на меті справедливе забезпечення рівного доступу усіх дітей до якісної освіти; сучасним освітнім середовищем, спрямованим на забезпечення необхідних умов, засобів і технологій для навчання школярів [7, с. 7].

Реформа Нової української школи розрахована на десятиріччя. Під час першої фази (2016-2018 рр) було розпочато у 2018 році роботу початкової школи за новими освітніми стандартами на компетентнісній основі. У 2022-2023 навчальному році під час другої фази (2019-2022 рр) розпочала роботу базова школа за новими освітніми стандартами на компетентнісній основі. Під час третьої фази (2019-2022 рр) перебачається з 2027 року початок роботи профільної школи за новими освітніми стандартами на компетентнісній основі. Наразі у цьому навчальному році після закінчення початкової школи НУШ розпочали навчання у базовій школі учні 5-х класів.

Значна відповідальність за реалізацію завдань Нової української школи, за формування у

п'ятикласників ключових компетентностей та наскрізних умінь лежить на вчителях-предметниках.

Відзначимо, що реформа НУШ у середній освіті висуває нові вимоги і до особистості вчителя — це учитель, який уміє самостійно конструювати навчальний процес під здібності і природні нахили учнів, самостійно розробляти модельні програми виходячи з власного бачення змістового наповнення технологічної освіти учнів та створення комфортного освітнього середовища для учнів.

Вчитель, усвідомлюючи роль і місце прикладної спрямованості навчання технологій в системі середньої освіти в сучасних умовах розвитку освіти в Україні, повинен у своїй діяльності приділяти більшу увагу питанням самостійності учнів у навчанні та трудовій діяльності, індивідуалізації та диференціації навчання, стимулюванню мотивації учнів та підвищенню інтересу до навчання, створенню організаційно-педагогічних умов для формування ключових компетентностей учнів при вирішенні технологічних завдань із практичним змістом.

М. Євтух, Н. Терентьєва визначали особливості підготовки фахівців для НУШ, наголошували на формуванні фахівців з новим типом мислення, готових до інноваційної освітньої діяльності [1, с. 105].

В педагогіці інноваційна діяльність вчителя ґрунтується на його осмисленому відношенні до передового практичного педагогічного досвіду, на зорієнтованості професійної діяльності в напрямі зміни й розвитку освітнього процесу, пов'язаних із отриманням кращих результатів, одержанням нових знань, формуванням якісно іншої освітньої практики. Результатами інноваційної педагогічної діяльності вчителя є нововведення, що мають позитивний вплив на систему освіти, а привнесені зміни характеризуються як нові чи вдосконалені.

До інноваційної педагогічної діяльності належить і використання проектних технологій в освіті. Важливе провідне місце у теорії та практиці освітньої діяльності належить педагогічному проектуванню.

Проблематику, пов'язану із педагогічним проектуванням, розглядають у своїх працях В. Докучаєва [2], Коберник [3], І. Коновальчук [4], А. Лігоцький [5], О. Подобєдова [8], О. Слободяник [10] та ін. Аналіз праць науковців, педагогів показав, що педагогічне проектування стало принципово новим засобом, на основі якого в умовах сьогодення реалізуються стратегічні зміни в освіті. Наразі проектування вважається вченими однією з важливих технологій, використання якої дозволяє здійснити перехід до інноваційної освіти [6].

Під терміном «педагогічне проектування» вітчизняними науковцями, педагогами розуміється самостійна поліфункціональна педагогічна

діяльність, результат якої пов'язаний зі створенням нових або перетворенням наявних умов процесу навчання та виховання. У процесі педагогічного проектування пріоритети надаються, зокрема прогнозуванню результатів педагогічної діяльності.

Сутність педагогічного проектування заключається у спрямованості вчителя на здійснення успішної педагогічної діяльності, проявом чого є вдосконалення мистецтва навчання, виховання та розвитку учнів. Важливим ключовим моментом педагогічної діяльності вчителя є педагогічна творчість. Саме при ній відбувається створення нового в змісті, організації навчально-виховного процесу [10, с.240].

Підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх учителів є важливим сучасним освітнім завданням, оскільки саме вчитель як носій духовного, інтелектуального, творчого потенціалів, якісно впливає на розвиток людини та суспільства [9, с.102].

Підготовка майбутніх учителів технологій до здійснення педагогічного проектування у навчальному процесі на уроках технологій в умовах Нової української школи передбачає сформованість у них практичних умінь та навичок, які є необхідними для створення кінцевого продукту – педагогічного проекту.

Висновки та перспективи подальших розвідок напруму. Таким чином, організація навчання підростаючого покоління в умовах Нової української школи суттєво відрізняється і має свої специфічні особливості, що пов'язані з переорієнтуванням педагогічної освіти на компетентісні засади. Тому підготовка майбутніх учителів технологій до роботи в умовах НУШ потребує особливої уваги до питання формування у них готовності до використання інноваційних технологій при конструюванні навчального процесу з урахуванням здібностей і природних нахилів учнів.

Подальших наукових розвідок вимагає питання підготовки майбутніх учителів технологій до використання у навчальному процесі проектних технологій, зокрема пов'язаних із педагогічним проектуванням. Передбачається розробка низки заходів задля розвитку у здобувачів освіти творчого підходу до проектування педагогічної діяльності.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Євтух М.Б., Терентьєва Н.О. Підготовка фахівця для Нової української школи як один із напрямів формування людини з новим типом мислення. Наукова скарбниця Донеччини. Слов'янськ, 2018. №1. С.104-107.
2. Докучаєва В.В. Проектування інноваційних педагогічних систем у сучасному освітньому просторі : монографія. Луганськ, 2005. 299 с
3. Коберник О. М. Проектна технологія: історія, теорія і практика : монографія. Умань : ФОП Жовтий, 2013. 235 с.

4. Коновальчук І.І. Особливості проектування виховної діяльності. Наука і сучасність : Збірник наукових праць Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. К. : ІЗМН, 1998. Ч.ІІ. С. 77-83.
5. Лігоцький А.О. Теоретичні основи проектування сучасних освітніх систем; АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. К. : Техніка, 1997. 210 с.
6. Нова українська школа: poradnyk dlia vchyteliv / za zag. red. N.M. Bibik. Kyiv: Літера ДТД, 2018. 160 с.
7. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 08.01.23)
8. Подобедова Т.Ю. Теория и практика педагогического проектирования. Проблемы современной пед. освіти: 36. ст.: Сер.: Педагогіка і психологія / Кримськ. держ. гуманіт. ін.-т. Ялта, 2004. Вип. 6, ч. 2. С.81-87
9. Сергійчук О.М., Багно Ю.М. Роль вчителя Нової української школи у реформуванні початкової освіти. Наукова спадщина академіка Івана Зязюна у вимірах сучасності та майбутнього: матер. III Міжнародної науково-практичної конференції (11-12 квітня 2019 р., м. Чернігів). Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2019. С. 174.
10. Слободяник О.В. Аналіз поняття «проект», «проектна технологія», «педагогічне проектування» у дослідженнях зарубіжних та вітчизняних науковців. Наукові записки. Серія : Проблеми методика фізико – математичної і технологічної освіти. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2015. Вип. 7. Ч.3. С.235–243

REFERENCES

1. Ievtukh, M., Terentieva, N. (2018). Pidhotovka fakhivtsia dlia Novoi ukrainskoi shkoly yak odyin iz napriamiv formuvannia liudyny z novym tyпом myslennia [Specialist training for the New Ukrainian School as one of the areas of formation of a person with a new type of thinking]. Naukova skarbnytsia Donechchyny. Sloviansk, №1. [in Ukrainian].
2. Dokuchaieva, V. V. (2005). Proektuvannia innovatsiinykh pedahohichnykh system u suchasnomu osvitnomu prostori : monohrafiia [Design of innovative pedagogical systems in the modern educational space: monograph]. Luhansk. [in Ukrainian].
3. Kobernyk, O.M. (2013). Proektna tekhnolohiia: istoriia, teoriia i praktyka : monohrafiia [Design technology: history, theory and practice: monograph]. Uman. [in Ukrainian].

4. Konovalchuk, I.I. (1998). Osoblyvosti proektuvannia vykhovnoi diialnosti [Peculiarities of designing educational activities]. Nauka i suchasnist : Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P.Drahomanova. Kyiv. [in Ukrainian].
5. Lihotskyi, A.O. (1997). Teoretychni osnovy proektuvannia suchasnykh osvitnikh system [Theoretical foundations of designing modern educational systems]. Kyiv. [in Ukrainian].
6. Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchyteliv, (2018) [New Ukrainian school: a guide for teachers] / za zah. red. N.M. Bibik. Kyiv [in Ukrainian].
7. Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly [New Ukrainian school. Conceptual principles of secondary school reform]. [in Ukrainian].
8. Podobedova, T.Yu. (2004). Teoriya y praktyka pedahohycheskoho proektirovaniya [Theory and practice of pedagogical design]. Problemy suchasnoi ped. Osvity. Yalta, Vyp. 6, ch. 2. [in Ukrainian].
9. Serhiichuk, O.M., Bahno, Yu.M. (2019). Rol vchytelia Novoi ukrainskoi shkoly u reformuvanni pochatkovoi osvity [The role of the teacher of the New Ukrainian School in reforming primary education]. Naukova spadshchyna akademika Ivana Ziaziuna u vymirakh suchasnosti ta maibutnoho. Cherkasy. [in Ukrainian].
10. Slobodanyk, O.V. (2015). Analiz poniattia «proekt», «proektna tekhnolohiia», «pedahohichne proektuvannia» u doslidzhenniakh zarubizhnykh ta vityhznianykh naukovtsiv [Analysis of the concept of "project", "project technology", "pedagogical design" in the research of foreign and domestic scientists]. Kirovohrad, Vyp. 7. Ch.3. [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КУДРЯ Оксана Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри виробничо-інформаційних технологій та безпеки життєдіяльності Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка
Наукові інтереси: теорія та методика технологічної освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KUDRIA Oksana Volodymyrivna - candidate of pedagogical sciences, associate professor, manager of department of production and information technologies and life safety of Poltava V.G. Korolenko National Pedagogical University
Scientific interests: theory and methodology of technological education.

Стаття надійшла до редакції 13.01.2023 р.